

ЗАТВЕРДЖЕНО

ПОГОДЖЕНО

Міністр молоді та спорту України

Президент Національного
олімпійського комітету України

Вадим ПУТЦАЙТ

Сергій БУБКА

**Концепція підготовки спортсменів
України до Ігор XXXIII Олімпіади 2024 року
в м. Париж (Франція)**

**1. Основні тенденції розвитку світового спорту та
конкурентоздатність українських спортсменів**

Олімпійські ігри продовжують адаптуватися до економічних і політичних змін та технологічних реалій сучасності та підтверджувати свою значущість для світового співтовариства, що робить їх універсальним явищем, прикладом співробітництва країн для укріплення миру і дружніх відносин, взаємопорозуміння між державами і народами.

Міжнародний олімпійський комітет (МОК) на сесії в Токіо затвердив зміну тексту девізу Олімпійських ігор. Тепер гасло звучить: "Швидше, вище, сильніше – разом".

Ігри XXXII Олімпіади Токіо-2020, що відбулися у 2021 році у м. Токіо (Японія), засвідчили нові тенденції у світовому спортивному русі. Перевагу отримали країни, що мають сучасні спортивні бази, фахових тренерів та клімат, наблизений до місця проведення відбіркових змагань та Ігор Олімпіади.

40% нагород Ігор XXXII Олімпіади Токіо-2020 здобули спортсмени країн, що увійшли в першу шістку неофіційного заліку за кількістю нагород.

Змінився граничний віковий ценз спортсменів. Вперше олімпійські нагороди отримали спортсмени, які досягли 13-річного віку. 11-річна сирійська тенісистка Хенд Заза кваліфікувалася на Ігри XXXII Олімпіади Токіо-2020 і стала наймолодшою учасницею змагань. 57-річний Абдула Аль Рашид – учасник у стендовій стрільбі – найстарший спортсмен з Кувейту.

Спортсмени України вибороли 158 ліцензій та були представлені найменшою за роки незалежності за чисельністю командою із 152 спортсменів у 27 видах спорту і здобули 19 медалей: 1 золоту, 6 срібних та 12 бронзових медалей. Медалі отримали 25 спортсменів України (кожний 6-й спортсмен національної збірної команди враховуючи командні змагання).

За кількістю здобутих медалей національна збірна команда України увійшла до 16 кращих країн світу, в неофіційному командному заліку за кількістю золотих нагород посіла 44 місце.

Не зважаючи на позитивний результат спортсменів України за кількістю отриманих медалей на Іграх XXXII Олімпіади Токіо-2020, якість отриманих

нагород засвідчила про ряд факторів, що не дозволили спортсменам реалізувати поставлені завдання. Зокрема, світова пандемія на коронавірусну хворобу COVID-19; відсутність в Україні у достатній кількості спортивних споруд для забезпечення цілорічної підготовки спортсменів вищих категорій, особливо в умовах карантину; психологічна неготовність спортсменів вести боротьбу на змаганнях найвищого рангу, прогалини в усіх складових підготовки; недостатній професійний рівень тренерського складу в окремих видах спорту, недостатні навички ефективно використовувати новітні методики підготовки спортсменів високої кваліфікації в сучасних умовах; низька відповідальність учасників підготовки за виконання запланованих результатів.

Результати виступу українських спортсменів на Іграх XXXII Олімпіади Токіо-2020 свідчать про значний потенціал збірної команди України, що за умов ефективної підготовки в наступному олімпійському циклі, дозволить гідно представити Україну на Іграх XXXIII Олімпіади 2024 року у м.Париж (Франція) (далі – Ігри XXXIII Олімпіади), та посилити позицію в офіційному загально командному заліку.

У програмі Ігор XXXIII Олімпіади буде представлено 32 види спорту, в тому числі брейк-данс, скелелазіння, скейтбординг і серфінг, що дозволить встановити новий стандарт Олімпійських ігор для інклюзивних, гендерно збалансованих і орієнтованих на молодь видів спорту.

2. Стан розвитку літніх олімпійських видів спорту в Україні

В Україні визнано 40 літніх олімпійських видів спорту, якими займається 658 432 особи, що складає 68% від загальної кількості осіб, які займаються всіма видами спорту (на початку олімпійського циклу 2017-2021 років цей показник складав 697 730 осіб та 71% відповідно).

Із зазначеного числа 387077 осіб (59%) займається в закладах дитячо-юнацького та резервного спорту, 271 355 осіб – у спортивних клубах (41%). Не набули клубної системи розвитку олімпійські види спорту (+/- 20% осіб, які займаються у спортивних клубах від загальної кількості, які займаються видом спорту), а саме: боротьба вільна та греко-римська, важка атлетика, велосипедний спорт-трек, веслувальний слалом, веслування академічне, гандбол, гімнастика спортивна, гімнастика художня, стрибки на батуті, плавання синхронне, стрибки у воду, фехтування, хокей на траві.

Існуючі спортивні клуби, за виключенням командних ігрових видів спорту, не інтегровані в систему олімпійської підготовки.

За останній олімпійський цикл особливо зменшилася кількість осіб, які займаються у таких літніх олімпійських видах спорту, як: важка атлетика (-15%), велосипедний спорт-трек (-19%), веслування академічне (-12%), кінний спорт (-15%), легка атлетика (-12%), стрибки у воду (-12%), стрільба стендова (-15%). Майже на 10 % зменшилася кількість осіб, які займаються літніми олімпійськими видами спорту в дитячо-юнацьких спортивних школах. Одночасно значно збільшилася кількість осіб, які займаються карате (+24%), плаванням синхронним (+61%) та триатлоном (+24%).

За роки незалежності з таких видів спорту як бейсбол, гольф, софтбол, регбі, футбол, хокей на траві спортсмени України не брали участі в літніх Олімпійських іграх. За цей період жодної медалі не здобули спортсмени – учасники літніх Олімпійських ігор з бадмінтону, баскетболу, велоспорту-маунтенбайку, велоспорту-шосе, водного поло, волейболу, кінного спорту, тенісу настільного, триатлону, тхеквондо ВТФ.

Зі спортсменами з літніх олімпійських видів спорту проводять заняття 22 409 осіб, у тому числі 11 079 штатних тренерів (49%), із загальної кількості осіб, які проводять заняття, 15 840 – мають спеціальну вищу освіту з фізичної культури і спорту (71%).

В Україні функціонує 1238 дитячо-юнацьких спортивних шкіл різної форми власності та підпорядкування, в яких навчаються 378,5 тис. вихованців з літніх олімпійських видів спорту (10,6% учнівської молоді у віці від 6 до 18 років). Навчально-тренувальний процес у спортивних школах забезпечують 14 693 тис. тренерів-викладачів, з них 9 125 тис. (62,1%) – штатні працівники. 59,3% вихованців спортивних шкіл займаються у групах початкової підготовки, 37,7% – у групах базової підготовки. Спортом вищих досягнень займається 3,0%.

Систему закладів резервного спорту складають 18 закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, 34 школи вищої спортивної майстерності (1 – державної форми власності), 11 обласних штатних команд резервного спорту та 14 центрів олімпійської підготовки (7 – державної, 7 – комунальної форми власності).

При Міністерстві молоді та спорту України (далі – Мінмолодьспорт) щороку формується національна збірна команда з видів спорту. Станом на 2021 рік національну збірну команду з літніх олімпійських видів спорту складають 6 222 спортсмени (основний склад – 2 205 одиниць, кандидати – 2007 одиниць, резерв – 2010 одиниць), 873,5 посад спортсменів є штатними, з ними працює 369 штатних тренерів національних збірних команд.

Розвитком літніх олімпійських видів спорту опікується 35 всеукраїнських федерацій, що є членами Національного олімпійського комітету України (далі – НОК), відповідних міжнародних спортивних федерацій та мають відокремлені підрозділи (місцеві осередки) в областях України та м. Києві. Лише 40% осіб, які займаються літніми олімпійськими видами спорту, та 45% тренерів з літніх олімпійських видів спорту є членами всеукраїнських федерацій з літніх олімпійських видів спорту, інші не мають фіксованого членства в зазначених федераціях.

Підготовка до Олімпійських ігор традиційно супроводжується необхідним організаційним, фінансовим та матеріально-технічним ресурсом і здійснюється на 90% за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів.

3. Мета Концепції

Метою Концепції є визначення комплексу заходів для забезпечення ефективної підготовки національних збірних команд з літніх олімпійських видів спорту у трирічному олімпійському циклі та шляхів їх реалізації, досягнення

якісно нового рівня управління підготовкою, що базується на принципах рівноправного партнерства, результативності, ефективності, прозорості, відкритості, довіри та підзвітності для отримання конкурентноспроможних показників у видах спорту, що мають багаторічні традиції та в яких спортсмени України можуть гідно конкурувати на міжнародній арені, та мають відповідний потенціал і високу ймовірність завоювання олімпійських нагород на Іграх XXXIII Олімпіади.

4. Основні заходи для забезпечення ефективної підготовки

Основними заходами, які в межах компетенції необхідно реалізувати для забезпечення ефективної підготовки національної збірної команди України з олімпійських видів спорту, є:

вдосконалення організаційного, кадрового, матеріально-технічного, науково-методичного, медичного супроводження підготовки;

організація дієвого контролю за ходом підготовки;

залучення висококваліфікованого тренерського складу;

підвищення рівня відповідальності тренерського складу та спортсменів за взяті особисті зобов'язання та досягнені відповідні спортивні результати;

ефективне планування підготовки у скорочений на рік трирічний олімпійський цикл;

формування дієвих комплексних наукових груп та залучення до підготовки високопрофесійних наукових кадрів;

адаптація підготовки в умовах продовження світової пандемії на коронавірусну хворобу COVID-19 та її впливу на здоров'я спортсменів та хід підготовки;

визначення оптимальної кількості пріоритетних видів спорту та орієнтування суб'єктів сфери фізичної культури і спорту на місцях на створення умов для розвитку цих видів спорту;

формування, моніторинг та своєчасне внесення необхідних змін до складу елітної, провідної та перспективної групи спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади;

першочергове зосередження відповідних ресурсів на підготовку спортсменів елітної, провідної та перспективної групи, створення для них умов, аналогічних тим, що мають суперники з провідних країн світу;

науково-методичне супроводження підготовки та впровадження сучасних методик у тренувальний процес;

на основі пріоритетності видів спорту здійснення фінансування та матеріального забезпечення команд та окремих спортсменів, які є кандидатами на участь в Іграх XXXIII Олімпіади;

психологічна підготовка спортсменів до ведення боротьби на Іграх XXXIII Олімпіади;

організація ефективної підготовки в умовах обмеженої кількості спортивних споруд в Україні для підготовки спортсменів вищих категорій, особливо в умовах пандемії;

формування у спортсменів і тренерів національно-патріотичного світогляду;

постійний медичний контроль, профілактика захворювань та реабілітація і відновлення;

забезпечення антидопінгового контролю, дотримання антидопінгового законодавства, проведення профілактичних заходів з питань запобігання використанню заборонених препаратів та методів, допінг-контроль на всеукраїнських змаганнях та у позазмагальний період, дотримання самоконтролю спортсменами, які задіяні до міжнародної системи АДАМС, проходження спортсменами програми ADEL, розміщеної на офіційному вебсайті ВАДА;

забезпечення послідовності в системі дитячо-юнацького, резервного спорту та спорту вищих досягнень;

дотримання принципів гендерної рівності;

активізація діяльності окремих всеукраїнських федерацій з видів спорту;

забезпечення рівноправної партнерської відповідальності за отримані результати.

5. Учасники підготовки

Суб'єктами підготовки спортсменів до Ігор XXXIII Олімпіади в межах компетенції є: Мінмолодьспорт та органи державного управління з питань фізичної культури і спорту обласних, Київської міської державних адміністрацій, НОК та його відділення в областях та м.Києві, національні федерації з видів спорту та їх відокремлені підрозділи (місцеві осередки), спортивні товариства і відомства та їх осередки відповідно до положень про діяльність та статутів, державні, головні та старші тренери штатної команди національних збірних команд за участю інших організацій фізкультурно-спортивного спрямування.

Координатором науково-методичного забезпечення підготовки спортсменів є Державний науково-дослідний інститут фізичної культури і спорту, що залучає в межах компетенції національні федерації з літніх олімпійських видів спорту, інші наукові установи та заклади вищої освіти.

Координатором антидопінгової діяльності є Національний антидопінговий центр, національні федерації з видів спорту за участю заінтересованих суб'єктів олімпійської підготовки.

Координатором медичного забезпечення є Український медичний центр спортивної медицини Міністерства молоді та спорту України за участю інших закладів надання лікарсько-фізкультурної допомоги, національних федерацій з літніх олімпійських видів спорту та Медичної комісії НОК.

Координацію заходів Мінмолодьспорту та НОК з підготовки спортсменів національної збірної команди України з олімпійських видів спорту до Ігор XXXIII Олімпіади здійснює Робоча група з організаційного забезпечення підготовки та участі національних збірних команд України у міжнародних змаганнях, що проводять Міжнародний, Європейський олімпійські комітети та Асоціація національних олімпійських комітетів, утворена наказом Мінмолодьспорту від 13.07.2020 № 565.

6. Цільові програми та плани підготовки

Для забезпечення планової підготовки національної збірної команди відповідно до цієї концепції розробляються та затверджуються Мінмолодьспортом з урахуванням пропозицій національних спортивних федерацій:

цільові програми підготовки з видів спорту до Ігор XXXIII Олімпіади;

щорічні плани підготовки та індивідуальні плани підготовки, розроблені для елітної групи з числа кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади;

системи відбору спортсменів до головних міжнародних змагань та Ігор XXXIII Олімпіади;

склад спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади.

Форма складання планів підготовки затверджується Міністерством молоді та спорту України.

Слід враховувати, що 2022 рік – перший рік трирічного олімпійського циклу, має стати роком активного залучення до централізованої підготовки національних збірних команд молодих перспективних спортсменів провідної та перспективних груп, особливо найближчої до дорослих вікової групи.

При рівних результатах перевага представляти Україну на кваліфікаційних змаганнях до Ігор XXXIII Олімпіади надається досвідченим спортсменам.

За рахунок молодих спортсменів щороку буде відбуватися ротація у складі спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади, в першу чергу елітної групи спортсменів.

Загальний принцип підготовки спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади – знаходження на централізованих навчально-тренувальних зборах, за виключенням окремих спортсменів елітної групи, які за згодою з Мінмолодьспортом можуть працювати за індивідуальним планом підготовки.

Спортсмени, які готуються індивідуально, зобов'язані брати участь у чемпіонатах України та інших змаганнях, передбачених системою відбору, затвердженою Мінмолодьспортом та всеукраїнською федерацією з виду спорту, за рахунок коштів, що виділяються згідно з індивідуальним планом та конкретними зобов'язаннями спортсмена і особистого тренера.

Під час складання планів підготовки до Ігор XXXIII Олімпіади необхідно враховувати особливості трирічної підготовки, зокрема:

для спортсменів, які вперше будуть претендувати на участь в Іграх XXXIII Олімпіади (етап підготовки до вищих досягнень або максимальної реалізації індивідуальних можливостей), слід передбачити поступове збільшення тренувальних та змагальних навантажень, зі зростанням частки тренувальних засобів спеціальної підготовки, необхідний змагальний досвід з оптимальним поєднанням завдань фундаментальної базової підготовки, поступове розширення змагальної практики, достатню варіативність засобів і методів підготовки;

для спортсменів, які мають досвід виступів на минулих Олімпіадах (етапи максимальної реалізації індивідуальних можливостей та збереження вищої спортивної майстерності), доцільне зниження тренувальних навантажень на

першому році трирічного олімпійського циклу підготовки з поступовим їх збільшенням на другому році трирічного циклу підготовки, розроблення індивідуальної моделі підготовки з урахуванням набутого досвіду підготовки, змагального досвіду, резервних можливостей, розвитку різних сторін підготовленості та інших факторів.

Під час планування олімпійського циклу підготовки необхідно забезпечити баланс між самостійністю окремих макроциклів підготовки, завданням яких є демонстрація високих результатів у важливих змаганнях, а саме – створення умов для досягнення достатньої спортивної форми в кожному макроциклі підготовки, а також цілісність всіх окремих макроциклів підготовки як компонентів єдиної системи підготовки, спрямованої на досягнення головної мети – демонстрацію максимальних індивідуальних можливостей на головному старті олімпійського циклу – Олімпійських іграх.

Раціональне управління підготовкою спортсменів у наступному олімпійському циклі має ґрунтуватися на:

принципі комплексного, послідовного вдосконалення різних сторін підготовленості в межах окремих макроциклів підготовки: фундаментальної базової підготовки на першому році олімпійського циклу, з подальшою спрямованістю на вдосконалення спеціальної підготовленості;

ефективному та інформативному контролю різних сторін підготовленості та резервних можливостей спортсмена, відповідності досягнутих результатів підготовки до запланованої моделі впродовж окремих структурних складових олімпійського циклу підготовки;

пошуку та впровадженні дозволених, науково-обґрунтованих засобів відновлення, реабілітації та стимуляції працездатності спортсмена, впровадженню індивідуальних моделей розвитку та підвищення фізичних, технічних, тактичних та інших резервів.

Може бути корисним використання спортивної підготовки в гірських умовах на різних періодах річної підготовки як для досвідчених, так і для молодих спортсменів, що дозволить більш варіативно планувати тренувальні навантаження.

Раціональне використання спортивної підготовки в гірських умовах дозволить зменшити обсяг тренувальних навантажень, забезпечуючи необхідний відставлений кумулятивний тренувальний ефект, що особливо важливо для досвідчених спортсменів, які перебувають на етапі збереження вищої спортивної майстерності.

Для молодих спортсменів (етапи підготовки до вищих досягнень та максимальної реалізації індивідуальних можливостей) раціональне використання гірської підготовки дозволить створити додаткові стимули для зростання резервних можливостей організму та розвитку окремих сторін підготовленості.

7. Система відбору кандидатів до олімпійської збірної та стартові склади

Список кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади комплектується та затверджується відповідно до наказу Мінмолодьспорту від 18.11.2020 № 2614 «Про затвердження Порядку комплектування національних збірних команд України з олімпійських видів спорту та внесення змін до наказу Міністерства молоді та спорту України від 11 серпня 2014 року № 2624», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 січня 2021 року за № 4/35626, з урахуванням пропозицій національних спортивних федерацій з літніх олімпійських видів спорту.

Всеукраїнські федерації з видів спорту беруть активну участь у формуванні персонального складу спортсменів-кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади, плануванні та здійсненні контролю за їх підготовкою.

Система відбору та склад кандидатів на участь в Іграх XXXIII Олімпіади розробляється з урахуванням пропозицій національної федерації з відповідного олімпійського виду спорту головними (старшими тренерами), погоджується з НОК та затверджується Мінмолодьспортом.

До складу олімпійських збірних команд України включаються спортсмени, спортивні результати яких відповідають затвердженим вимогам та є більш підготовленими.

У разі наявності рівних показників результативності у спортсменів, визначених системою відбору, при формуванні стартового складу збірної команди враховуються:

- стабільність результатів спортсмена та змагальна надійність;
- результати зустрічей з ймовірними конкурентами;
- висновок комплексної наукової групи (наукової групи);
- рівень функціональної підготовленості та стан здоров'я спортсмена.

8. Досягнення мети

Реалізація визначених заходів щодо забезпечення ефективної підготовки, за умов концентрації зусиль з організаційного, матеріально-технічного, кадрового, фінансового, науково-методичного та медичного забезпечення, дозволить спортсменам національної збірної команди України на Іграх XXXIII Олімпіади 2024 року у м. Париж (Франція) зайняти 30 місце в неофіційному командному заліку.
